

Høringsvar fra Oslo bispedømmeråd (OBDR) om forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn

Lovens formål og medlemskapsspørsmål

1: Dagens lover erstattes av én felles lov om tros- og livssynssamfunn, kap 6,8, 18 og § 1

Velg et alternativ: *Enig* Hvor viktig er dette? *Viktig* Eventuelle kommentarer: *Ingen*

2: Lovens formål skal være å understøtte tros- og livssynssamfunnene kap 7 § 1

Velg et alternativ: *Enig* Hvor viktig er dette? *Viktig* Eventuelle kommentarer: *Ingen*

3: Loven skal definere tros- og livssynssamfunn som «sammenslutninger for felles utøvelse av en religiøs tro eller et sekulært livssyn» (kap 7 §1)

Velg et alternativ: *Enig* Hvor viktig er dette? *Ikke viktig*

Eventuelle kommentarer: Oslo bispedømmeråd støtter i utgangspunktet dette forslaget, men har noe forbehold til begrepet «felles utøvelse av en religiøs tro» som uttømmende definisjon av trossamfunn. Denne definisjonen av et trossamfunn kan forstås på en avgrensende måte i forhold til den mangfoldige virksomhet og rolle som et trossamfunn kan ha i et samfunn. Områder som f.eks. kultur og diakoni vil kunne gå ut over lovforslagets definisjon av trossamfunn. Vi vil derfor anbefale at lovforarbeidene omtaler denne definisjonen på en måte som klargjør at den ikke kan anvendes på en måte som innskrenker eller begrenser bredden av ytringer og virksomhet fra trossamfunnene. Dette vil likevel ikke være til hinder for at staten kan avgrense hvilke formål og/eller aktiviteter offentlige tilskudd til trossamfunn kan brukes til.

4: Den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves kap. 18, §§ 2 og 3

Velg et alternativ: *Uenig* Hvor viktig er dette? *Viktig*

Eventuelle kommentarer: Forrangsbestemmelsen, hvor et barn anses som tilhørighet til Den norske kirke så sant en av foreldrene er medlem av Dnk, bør oppheves. Men den lovregulerte ordningen med barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn bør føres videre, blant annet for å vise anerkjennelse for barns religiøse tro og –identitet. Uansett er det viktig at tros- og livssynssamfunn får lovpålagt rett til å få opplysninger om medlemmers barn, også hvis de barna ikke er registrert som medlemmer, slik at samfunnene kan invitere medlemmers barn til dåp og tros- og livssynsundervisning i samfunnets regi.

Registrering og tilskudd

5: Det settes som krav for registrering av tros- og livssynssamfunn at samfunnet må ha mer enn 500 medlemmer som har fylt 15 år, jf kap 7 og § 3

Velg et alternativ: *Uenig* Hvor viktig er dette? *Viktig*

Eventuelle kommentarer: Det er viktig at det innføres en minstegrense, men kravet til 500 medlemmer over 15 år er for høyt. OBDR anbefaler at antall medlemmer som kreves for å bli registrert som tros- og livssynssamfunn er 150- 200 medlemmer, uten alderskrav.

6: Lovens antallskrav kan oppfylles ved at likeartede samfunn søker om å bli registrert i fellesskap, jf. kap. 7 og § 3

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuelle kommentarer: Dersom det settes krav om 500 medlemmer og et alderskrav (over 15 år) for å registrere medlemmer i tros- og livssynssamfunnet er det viktig at det åpnes for at likeartede samfunn kan registreres i fellesskap.

7. Det gis hjemmel i loven for at antallskravet kan fravikes i helt særlige tilfeller, jf. kap 7 og § 3

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuelle kommentarer:

Det bør være hjemmel for at antallskravet kan fravikes i særlige tilfeller dersom det settes et høyt antallskrav. Se for øvrig kommentarer til spørsmål 10.

8. Et samfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett, jf. kap 7 og 19 og §§ 3 og 4 og forslag til endring i ekteskapsloven § 12 første ledd

Velg et alternativ: *Enig: Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuelle kommentarer: Oslo bispedømmeråd støtter at tros- og livssynssamfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og tildeles vigselfrett. Dersom kravet om antall medlemmer blir redusert fra lovforslagets 500 medlemmer til et lavere antall, bør tros- og livssynsorganisasjoner som oppfyller medlemskravet også oppfylle kravet til vigselfrett. Det legges vekt på likebehandling av tros- og livssynssamfunn også på dette området. Se også spørsmål 25.

9 Staten skal overta kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke, jf. kap 13 og 4

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuelle kommentarer: Oslo bispedømmeråd støtter forslaget av forenklingshensyn. Det vil også sikre større likebehandling av tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke.

10: Satsen for tilskudd pr. medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes etter antallet medlemmer i samfunnet over 15 år, jf. kap 14 og § 4.

Velg et alternativ: *Uenig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuelle kommentarer: Tilskuddet må beregnes etter antall medlemmer, men uten alderskrav. Barn av medlemmer regnes som medlemmer eller tilhørende, men forrangsbestemmelsen fjernes.

11. Satsen for tilskudd pr medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke (jf. kap 14 og § 4)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuelle kommentarer: Det er viktig at det innføres ordninger som sikrer økonomisk likebehandling mellom Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Det støttes at Den norske kirkes medlemstall ikke lenger brukes som faktor i beregningen.

12. Tilskudd til investeringer i Den norske kirkes kirkebygg fra før 1900 skal ikke inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn jf kap 14 og § 4

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Ikke viktig*

Eventuell kommentar: OBDR støtter forslaget. Det fører til forenkling sammenlignet med någjeldende ordning. Av hensyn til likebehandling anbefaler OBDR at andre tros- og livssynssamfunn også får tilskudd for tilsvarende bygg fra før 1900.

13. Tilskudd til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige skal ikke inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn jf kap. 14 § 4

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: OBDR støtter at oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige ikke skal inn i reguleringsgrunnlaget.

14. Tilskudd til utgifter som følger av Den norske kirkes særlige stilling skal ikke inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn (kap 14 og § 4)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: Til punkt 13 og 14: Det må fremgå tydelig hvilke tilskudd Den norske kirke får i kraft av sin særlige stilling i samfunnet og til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige, og som dermed ikke inngår i reguleringsgrunnlaget for støtte til andre tros- og livssynssamfunn. Alle må kunne sette seg inn i hva som hører inn under de spesielle oppdragene som Den norske kirke får tilskudd til. Det støttes at Kongen i forskrift kan presisere hva som ikke inngår i reguleringsgrunnlaget.

15: Samfunn skal kunne nektes tilskudd dersom de mottar bidrag fra stater som ikke respekterer retten til tros- og livssynsfrihet (kap 15 og §6)

Velg et alternativ: *Uenig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: Departementet ber særskilt om høringsinstansenes synspunkter på utformingen av verdivilkår for tilskudd (kap 15.2.4 s. 149). OBDR har forståelse for ønsket om å innføre verdivilkår for tilskudd. Alle tros- og livssynssamfunn som mottar økonomisk støtte fra utenlandske givere må kunne dokumentere gavens omfang og hvor den kommer fra.

I § 6 vilkår for statstilskudd står det at «tros- eller livssynssamfunn som begår alvorlige lovbrudd, kan nektes tilskudd etter § 4.» Det vises til at det i vurderingen skal legges særlig vekt på brudd på lovbestemmelser som skal beskytte barns interesser, brudd på diskrimineringslovgivning, inkludert

kjønnslikestilling, og brudd på lovbestemmelser som skal hindre oppfordring til hat eller vold. OBDR støtter at slike alvorlige lovbrudd får konsekvenser for statstilskudd.

I paragrafens andre ledd henvises det til sanksjoner/ inndragelse som følge av at samfunn handler slik at det utgjør alvorlige krenkelser eller samfunn som kan komme til å organisere eller oppmuntre til oppvekstvilkår for barn som er klart skadelige. Disse samfunnene skal nektes tilskudd. OBDR mener at det ikke fremgår klart hva som menes med «klart skadelig» eller «alvorlige krenkelser». OBDR er uenig i ordlyden i § 6, andre ledd, og oppfordrer til at bestemmelsen i paragrafens andre ledd kvalitetssikres med henvisninger til lovverk.

16. Det skal overlates til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter loven og å føre tilsyn med virksomheten (kap. 17, § 7)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Ikke viktig*

Eventuell kommentar: OBDR støtter forslaget om at det overlates til fylkesmannen da det innebærer forenkling og kvalitetssikring i forhold til likebehandling.

17: Fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete (kap 17, §7)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Ikke viktig*

Eventuell kommentar: OBDR støtter forslaget. Arbeidsbyrden vil imidlertid bli større for fylkesmannsembetet dersom kravet til antall medlemmer settes lavere og uten aldersbegrensning, slik vi har foreslått.

DEN NORSKE KIRKE

18: Særskilte bestemmelser som kun retter seg mot Den norske kirke (kirkelig rammelov) skal gis i eget kapittel i den nye trossamfunnsloven (kap 8 og §§8-16)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: I kapitlet om Den norske kirke anføres en formålsbestemmelse om at rammeloven skal legge til rette for at Den norske kirke forblir en demokratisk og landsdekkende evangelisk- luthersk folkekirke. Formålsbestemmelsen svarer godt til Grunnloven § 16 og er i tråd med Den norske kirkes målsetting om å være en demokratisk og landsdekkende evangelisk-luthersk folkekirke.

19. Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og valg til disse (kap 8, §§ 10 og 11)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar:

OBDR støtter forslaget i § 10 om at «Kirkemøtet gir nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og valg til disse». OBDR ser det som en konsekvens av skillet

mellom stat og kirke at organiseringskompetansen legges til Kirkemøtet. OBDR er kjent med at ulike høringsinstanser har foreslått å lovfeste to organ for soknet. I den foreslåtte rammeloven overlates dette til Kirkemøtet å fastsette. Den norske kirke kan dermed på selvstendig grunnlag bestemme kirkens fremtidige organisering. Rammeloven er ikke til hinder for at fellesråd, bispedømmeråd eller tilsvarende organer kan videreføres i en ny kirkeordning. Det vises forøvrig til at Kirkemøtet i sin behandling av Veivalgshøringen (KM 08/16) gjentatte ganger slår fast at Kirkemøtet har som premiss at den lokale kirke styrkes i en ny kirkeordning.

Høringsnotatet belyser ikke arbeidsrettslige konsekvenser for ca. 5000 tilsatte som i dag har kirkelig fellesråd som arbeidsgiver dersom rettslig status for kirkelige fellesråd endres. Oslo bispedømmeråd vil peke på at dette er en mangel ved høringsnotatet. Bispedømmerådet har imidlertid tillit til at Kirkemøtet vil ivareta de arbeidsrettslige rettighetene til fellesrådsansatte dersom Kirkemøtet får organiseringskompetansen, og at det legges opp til gode overgangsordninger før ny kirkeordning blir vedtatt.

Departementet har bedt høringsinstansene spesielt vurdere om staten skal regulere stemmerett og eventuell valgbarhet i Den norske kirke (§ 11, s.80). OBDR ser det ikke som nødvendig at staten lovregulerer dette nærmere. OBDR støtter departementets forslag til § 11 slik den foreligger, innbefattet at kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, offentlige valg.

I § 14 omtales prestenes, prostenes og biskopens tjeneste: «Hvert sokn skal være betjent av prest, hvert prosti av prost og hvert bispedømme av biskop» OBDR støtter at prestedtjenesten, og dermed Den norske kirkes overordnede oppgave å forvalte ord og sakrament, blir ført videre i lovs form.

20: Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om kirkebygg (kap 8, § 13)

Velg et alternativ: *Enig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: OBDR gir sin tilslutning til lovforslaget, men ønsker at forbudet mot bygging nærmere kirke enn 60 meter i spredtbygd strøk blir stående. Forbudet er en viktig vernebestemmelse, og det bør ligge til Kirkemøtet at bestemmelsen blir overholdt.

21: Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak og særregler, forvaltningsloven, offentlighetsloven og arkivloven skal gjelde for kirken. (Jf. kap 8 og § 16)

Velg et alternativ *Enig Hvor viktig er dette Viktig:*

Eventuell kommentar: *Ingen*

22. Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette om medlemmer av kirken skal betale medlemskontingent. (Kap 10 og § 12)

Velg et alternativ: *Uenig Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: OBDR ser det ikke som ønskelig å innføre medlemskontingent, og kan heller ikke se at høringsnotatet gir tilstrekkelig begrunnelse for nødvendigheten av en egen lovhjemmel for medlemsavgift. Med utgangspunkt i Den norske kirkes identitet som en åpen folkekirke der dåpen har vært eneste medlemsgrunnlag har både Storting og Kirkemøtet avvist at kirkemedlemskapet skal forutsette årlig betaling av en medlemskontingent. Det statlige kirkestyret hadde fram til og med 2016 klare føringer for at det ikke skulle være noen form for egenbetaling for medlemskap eller bruk

av kirkens grunnleggende tjenester for medlemmer i Den norske kirke. I den tverrpolitiske avtalen om statskirkeordningen i 2008 ble det presisert at det ikke skulle være medlemskontingent selv om kirken ble mer selvstendig fra staten. I et høringsnotat der finansiering av Den norske kirke er et av hovedspørsmålene er det derfor nærliggende å forstå forslaget om lovregulering av medlemsavgift som uttrykk for at Regjeringen ikke lenger ønsker å videreføre premissene fra kirkeforliket på dette området.

Vi tolker lovforslaget om medlemskontingent som uttrykk for at staten nå gir nye signaler når det gjelder egenbetaling og berede grunnen for at staten i neste omgang skal kunne uttrykke en forventning eller forutsetning om at medlemsavgift kan inngå som en del av finansieringen av Den norske kirke.

Uten kjennskap til de tidligere statlige føringene og de folkekirkelige premissene for avvisning av medlemskontingent i Den norske kirke kan det framstå som urimelig eller uskjønnsomt hvis kirken ikke innfører medlemskontingent – på linje med andre medlemsorganisasjoner. Vi erfarer at det er etablert praksis også i mange andre trossamfunn at det ikke stilles krav om medlemskontingent for å opprettholde medlemskapet. En eventuell medlemskontingent i Den norske kirke har stor betydning for forståelsen av Den norske kirke som folkekirke, og det er grunn til at det også vil kunne få overslag for praksisen i andre trossamfunn. Forslaget om en lovhjemmel for at Kirkemøtet skal gis adgang til å innføre medlemskontingent tolker OBDR som et klart kursskifte fra Regjeringen side. Forslaget legger premisser som bryter med det som var forutsetningene i kirkeforliket. Et slikt tydelig policyendring bør behandles mer prinsipielt og overordnet enn det som gjøres i dette høringsnotatet.

OBDR vil derfor anmode om at Regjeringen tydeliggjør hva som er de politiske premissene for dette forslaget. Regjeringen bør bl.a. gjøre det klart om den mener det er rimelig å forvente at Den norske kirke skal innføre medlemskontingent. Det bør også gjøres tydelig om Den norske kirke har grunn til å forvente lavere offentlig finansiering på sikt, slik at medlemsavgift kan erstatte forventet reduksjon i offentlig tilskudd. Vi vil også anmode om at Regjeringen klargjør om en lovhjemmel er nødvendig for at Den norske kirke kan pålegge kirkemedlemmene en medlemsavgift.

23. Bestemmelsene om at soknet og Den norske kirke er selvstendige rettssubjekter skal videreføres

Velg et alternativ: *Enig* **Hvor viktig er dette?** *Viktig*

Eventuell kommentar: OBDR støtter bestemmelsene i § 9. Spørsmålet om katedralmenigheter er aktualisert i Oslo bispedømme. Etablering av katedralmenigheter er ikke omtalt i loven og bør ligge til Kirkemøtets organiseringskompetanse. Spørsmålet om de vil være å anse som rettssubjekt er ikke tematisert i høringen. OBDR ber departementet vurdere dette forholdet.

24: Mener du at den norske kirke skal finansieres ved at

a) Dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre, eller

b) Staten skal overta det ansvaret kommunene i dag har for finansiering av den lokale kirke? (Kap 9 § 12)

Velg et alternativ: **Hvor viktig er dette?** *Viktig*

Oslo bispedømmeråd ønsker at dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre. Det alternativet er etter vår vurdering det som sikrer best ansvars- og myndighetsfordeling mellom stat og kommune og Den norske kirke sentralt og lokalt. Denne

oppgavefordelingen vil også bidra til å at det nære samarbeidet mellom kommune og kirke videreføres. Kommunal finansiering ivaretar etter vår mening soknets økonomiske selvstendighet.

Samtidig ser vi gode og vektige argumenter for det hensiktsmessige i å legge om finansieringen, slik at hele den offentlige finansieringen av Den norske kirke kommer over statsbudsjettet og blir til Kirkemøtet å fordele. Uavhengig av hva slags alternativ Stortinget til slutt vil falle ned på, legger vi til grunn at Kirkemøtet vil stå helt fritt til å fastsette ny kirkeordning for Den norske kirke og til å beslutte hvilke organer som skal understøtte soknet og Kirkemøtet.

Vigselsrett, gravplassdrift og andre spørsmål

25. Vigselsrett for tros- og livssynssamfunn skal videreføres, jf kap 19 og forslag til endringer i ekteskapsloven §§ 12 og 13

Velg et alternativ: *Enig* Hvor viktig er dette? *Viktig*

Eventuell kommentar:

Alle personer som skal ha vigselsrett må dokumentere at de har mottatt undervisning om norsk lovverk angående ekteskap, skilsmisse og barnefordeling.

Departementet foreslår at ordlyden i ekteskapsloven gjøres livssyns- eller religionsnøytral ved at «menighet» og «kirkelig vigsler» erstattes med mer nøytrale ord og uttrykk. OBDR legger merke til at det i ekteskapsloven blir henvist til «brudefolk» når man omtaler paret som skal gifte seg. Den norske kirke har i sine vigselsliturgier erstattet «brudefolk» med «paret som skal vies» eller bare «paret», og bruker «bryllupsfølge» i stedet for «brudefølget». Endringen ble gjort for å gjøre teksten kjønnsnøytral, og slik bedre samsvare med omtalen av likekjønnet par.

26. Den lokale kirkes ansvar for gravplassdrift og – forvaltning skal videreføres som normalordning, jf. kap 22 og forslag til endringer i gravferdsloven § 23

Velg et alternativ: *Uenig* Hvor viktig er dette? *Viktig*

Eventuell kommentar: OBDR mener prinsipielt at gravplassdrift og – forvaltning skal være kommunens ansvar, men anerkjenner problematikken som departementet legger til grunn og velger derfor å støtte departementets forslag.

27. Fylkesmannen skal etter søknad fra kommunen kunne treffe vedtak om overføring av gravplassansvaret til kommunen, jf. kap 22 og forslag til endringer i gravferdsloven § 23

Velg et alternativ: *Enig* Hvor viktig er dette? *Viktig*

Eventuell kommentar: OBDR mener prinsipielt at kommunen skal ha gravplassansvar, men om dagens ordning videreføres forutsetter det at partene blir hørt når det skal gjøres en endring av ansvaret.

28. Det ansvaret bispedømmerådet har etter gjeldende gravferdslov, skal overføres til de enkelte fylkesmenn, jf. kap 22 og forslag til endringer i gravferdsloven §§ 4, 21 og 24

Velg et alternativ: *Uenig: Hvor viktig er dette? Viktig*

Eventuell kommentar: Ettersom normalordningen legger opp til at et kirkelig organ fortsatt skal ha forvaltning på vegne av det offentlige, synes det logisk at et annet kirkelig organ også skal ivareta en kontrollfunksjon, lignende nåværende gravferdslov§ 4 og 21, og fatte bestemmelser på enkeltvedtak (gravferdsloven § 24). Det kan likevel være mest tjenlig at klager på enkeltvedtak behandles av fylkesmannen i de tilfeller hvor første gangs klagebehandling gjort av kirkens organer påklages, og det kreves en annen gangs behandling av klagen. OBDR mener at det er uheldig at kremasjonsavgiften foreslås videreført, og anbefaler at utgifter til bygging og drift av krematorier finansieres på annen måte enn ved brukeravgift.